

Табела 5.2. Спецификација предмета

Студијски програм: Еколошко инжењерство
Назив предмета: Заштићени делови природе
Наставник: Обренија Р. Каламанда
Статус предмета: Изборни предмет 5
Број ЕСПБ: 7
Услов:
<p>Циљ предмета</p> <p>Циљ предмета је едуковати студенте о најважнијим елементима у сложеном систему заштите биодиверзитета, заштићеним природним добрима. Ради се о изучавању планетарних природних добара с посебним акцентом на заштићена природна добра у нашој земљи. Посебна пажња је поклоњена основним елементима управљања природним добрима, екосистемима и врстама у заштићеним деловима природе, позитивним искуствима и проблемима из праксе. Један од циљева предмета је упознавање најважнијих организација у свету, које се баве заштићеним деловима природе и најважнијих међународних аката, који регулишу ову проблематику.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Након положеног испита студенти ће располагати завидним квантумом знања о заштити одабраних делова природе, њиховом значају и улози у екосистему, основним елементима управљања природним добрима, екосистемима и врстама у заштићеним деловима природе, позитивним искуствима из праксе и проблемима са којима се спровођење заштите суочава у данашње време. Посебно ће бити оспособљени да активно учествују у изради стратегија управљања заштићеним природним добрима. Такође, развијена еколошка свест ће им омогућити да промовишу биодиверзитет, еколошко понашање у свакодневном животу, посебно у процесу доношења одлука у реалном сектору. Студенти ће стећи добру подлогу за изучавање ове актуелне тематике кроз друге предмете и на вишим нивоима студија.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <p>Увод у предмет. Историјат настанка и развоја заштићених делова природе (ЗДП). Разлози настанка дисциплине ЗДП. Значај заштите природних екосистема. Мултидисциплинарни приступ у изучавању ЗДП - нестанак врста, уништавање предела и др. Потреба за заштитом природе - антропогено оштећење биосфере; уништавање природних екосистема, вештачки екосистеми. Намене заштићених делова природе (очување екосистема, заштита специфичних природних и културних одлика, туризам и рекреација, одржавање културних и традиционалних вредности). Еколошка пољопривреда и екотуризам у заштићеним подручјима. Угрожавање биодиверзитета. Исчезавање и нестанак врста као разлог за акцију. Евидентирање угрожених врста, црвене и црне књиге, Закон о заштити природе. Ретке, угрожене и заштићене биљне и животињске врсте Србије. Заштита природних станишта.</p> <p>Међународна и национална легислатива о природним вредностима; међународни скупови и организације. Натура 2000. Рамсарска конвенција. Пан-европска еколошка мрежа, Европски зелени појас. Емералд или „Смарагдна“ мрежа. Еколошка мрежа – Завод за заштиту природе Србије. IUCN категорије заштићених делова природе: строги резерват природе; национални парк; споменик природе; подручја за заштиту станишта или врста; заштићени крајолик/морски крајолик/пејзаж; заштићена подручја у којима се управља ресурсима. Дозвољене и недозвољене активности у заштићеним подручјима. Степени заштите. Еколошки значајна подручја за птице (ИБА), за биљке (ИПА) и дневне лептире (ПБА). Заштићени делови природе у Републици Србији.</p> <p>Управљање заштићеним деловима природе. Природни процеси и потреба управљања њима. Еколошка одрживост као приоритетни циљ пословања. Управљање угроженим популацијама и пренамњеним врстама у заштићеним деловима природе. Рестаурација и конзервација екосистема. Поступак проглашавања заштићених природних добара. Организације задужене за управљање инцидентима у природи.</p> <p><i>Практична настава - вежбе</i></p> <p>Понављање и утврђивање градива с предавања. Карактеристике заштићених природних подручја код нас и у свету. Студије случаја које се тичу управљања природним вредностима. Дискусије о узроцима угрожавања биодиверзитета и сврхосходности заштите путем проглашења одређених подручја, као заштићена. Практични примери. одлазак у заштићено природно подручје нпр. НП Фрушка Гора.</p>

Литература

Обавезна:

- Вујић, А. (2008). *Заштита природе*. Природно-математички факултет, Универзитет у Новом Саду.
- Л. Амиџић (2011). *Водич за управљање заштићеним подручјима*. Универзитет Сингидунум, Факултет за примењену екологију Футура, Београд.

Допунска:

- Мартинић, И. (2010). *Управљање заштићеним подручјима природе*. Свеучилиште у Загребу, Шумарски факултет, Загреб.
- Ташков, Д., Мијовић, Д. (2021). *Заједничко управљање заштићеним подручјем*. Друштво за заштиту животне средине „Стара Планина“, Пирот.
- Закон о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021)
- Часопис: Заштита природе, Лимк: <https://www.zzps.rs/wp/casopis-zastita-priode/?script=lat>
- Verschuuren, В., Brown, S. (2018). *Cultural and Spiritual Significance of Nature in Protected Areas*. Routledge.

Број часова активне наставе	Теоријска настава: 2x15=30	Практична настава: 3x15=45
------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Методe извођења наставе

Предавања уз РРТ презентацију. Интерактивна настава. Практична настава. Приказивање видео материјала. Тимски рад / креативне радионице, менторски рад са студентима код израде семинарских радова.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	/
активност на вежбама	5	усмени испит	60
колоквијум-и	20	
Израда и одбрана семинарског рада	10		